

Josef Macek

Josef Macek (1922 - 1991) byl jednou z nejmóvraznějších osobností českého dějepisectví ve 20. století. Je však také předmětem mnoha kontroverzí ohledně poplatnosti komunistickému režimu a ideologického zatížení jeho díla, projevující zejména v padesátých letech.

Život

Josef Macek se narodil v Řepově na Mladoboleslavsku. Po studiu na obecné škole a gymnáziu je pracovně nasazen na mladoboleslavských jatkách, na konci války se dle vlastních slov aktivně zapojil do domácího odboje a pomáhal odzbrojovat německé vojenské kolony.

Po válce nastupuje na Filosofickou fakultu University Karlovy v Praze, kde studuje historii a latinu (která však následně ustupuje kombinaci sociologických a filosofických předmětů) - studium ukončuje roku 1948. Nakonec však před slibně se rozvíjejícím zkoumáním jagellonské doby dává přednost strmému vzestupu spojenému se spoluprací s KSČ.

V padesátých letech vydává svá ranná, silně ideologicky zatížená díla. Bodem zlomu se stává účast na X. mezinárodním kongresu historických věd v Římě, kde se Macek poprvé setkává se seriózním, objektivním přístupem "západních" historiků. V padesátých a šedesátých letech díky kontaktům a své "politické spolehlivosti" často podniká studijní cesty do Francie, Itálie a dalších zemí. Pro jeho dílo se stává příznačnou snaha o rovnováhu mezi objektivní vědeckou prací a ideologickým výkladem dějin.

V roce 1968 ostře odmítá srpnovou invazi vojsk Varšavské smlouvy, důsledkem čehož je zbaven většiny politických i vedoucích funkcí a jeho dílo je v ČSR zakázáno publikovat. Až do Sametové revoluce se Macek stahuje do ústraní, zpracovává výsledky svých předchozích výzkumů, občasně vydává v zahraničí. Po začíná vydávat své dílo o době jagellonské, vydání většiny se však nedožije - umírá v Praze na konci roku 1991.

Dílo Josefa Macka je krom výsledků jeho vědeckého bádání významné i pro jeho průkopnickou činnost v používání historické sémantiky jako metody zkoumání minulosti. Macek usiloval o zařazení historické sémantiky mezi pomocné vědy historické, avšak neuspěl.

Dílo

Padesátá léta

- Ranná díla
- Silné ideologické zatížení - spolupráce s ideologickým zázemím KSČ
- V centru zájmu husitství a jeho mezinárodní ohlas

Husitské revoluční hnutí. Praha 1952.

Tábor v husitském revolučním hnutí I. Praha 1952.

Tábor v husitském revolučním hnutí II. Praha 1956.

Šedesátá léta

- Po římském kongresu
- Ideologické zatížení po konfrontaci se "Západem" ustupuje
- Do popředí se kromě husitství dostává i zájem o italskou renesanci a humanismus

Jan Hus. Studie s ukázkami Husova díla. Praha 1961.

Italská renesance. Praha 1965.
Cola di Rienzo. Praha 1965.
Jiří z Poděbrad. Praha 1967.

Normalizace a osmdesátá léta

- Znemožněno publikovat v ČSR - díla publikována pod cizím jménem či v zahraničí
- Perzekuce, ústup do ústraní
- Práce na dílech o době jagellonské

Il Rinascimento italiano. Roma 1972.
Machiavelli e il machiavellismo. Firenze 1980.
Histoire de la Bohême des origines à 1918. Paris 1984.

Po sametové revoluci/Post mortem

- Návrat do veřejného života, rehabilitace
- Publikace děl o době Jagellonské

Jagellonský věk v českých zemích (1471-1526). Díl 1: hospodářská základna a královská moc. Praha 1992.

Jagellonský věk v českých zemích (1471-1526). Díl 2: šlechta. Praha 1994

Česká středověká šlechta. Praha 1997.

Jagellonský věk v českých zemích (1471-1526). Díl 3: města. Praha 1998.

Víra a zbožnost jagellonského věku. Praha 2001.

Použitá literatura/K dalšímu čtení

JIROUŠEK, Bohumil: Josef Macek. Mezi historií a politikou. Praha 2004.

MACEK, Josef: Vlastní životopis pro STB. IN: JIROUŠEK, Bohumil: Josef Macek. Mezi historií a politikou. Praha 2004.

ŠMAHEL, František - POLÍVKA, Miloslav: In memoriam Josefa Macka (1922-1991). Praha 1996.

ŠMAHEL, František: †Josef Macek. ČČH 90, 1992, č. 1, s. 143-146.